

Energi- og miljøkomiteen

Innspill til stortingsmelding for klima og naturmangfold

Når det gjelder vårt hav. Det har nylig kommet en rapport med tittel «Faggrunnlag for helhetlige forvaltningsplaner for norske havområder: Hovedrapport 2019-2023». Her er det blant annet poengtert kunnskapshull som direkte relaterer seg til flere spørsmål, vi adresserer spesielt nr. 7: «Hvilke andre grep enn vern kan vi ta for å sikre langsiktig beskyttelse og bevaring av viktige naturområder (jamfør mål 3 i naturavtalen)»? Eksempelvis: «Kunnskap og forståelse av økologisk status, endringer og effekter må prioriteres», «Det er nødvendig å øke kartlegging og overvåking av hav- og landområder», «Det er nødvendig med økt kunnskap om truede arter og fremmede arter». Det selvsagte grepet her er økt kunnskapsgrunnlag. Og det samme for å besvare mye av det som etterspørres i Spørsmålene 1-9.

Oversikten av det marine artsmangfoldet i Norsk og tilstøtende farvann er avgjørende for bevaring og bærekraftig utvikling av økosystemene, men tilnærmingene som anvendes i dag gir mangelfull og fragmentert data. Videre kan heller ikke oversikten baseres kun på destruktive trål/fangstredskaper (som det benyttes i dagens undersøkelser). Et viktig supplement er ikke-destruktiv sekvensbasert kartlegging (f.eks. EMO BON (<https://www.embrc.eu/services/emo-bon>)) kombinert med høyoppløste referansedatabaser, som muliggjør raske, presise og repeterbare kartlegginger av artsmangfold. UiT/BFE har i årevis jobbet med å utvikle den største og mest nøyaktige (kurerte) databasen med sekvensinformasjon over Norsk marint artsmangfold (DUFA) og slike initiativ vil bli avgjørende for måloppnåelsen. Videre vil sekvensbaserte løsninger som f.eks. EMO BON og DUFA (databank) (<https://github.com/uit-metabarcoding/DUFA>) kunne bidra til å kartlegge og systematisere ukjente organismer og fremmede arter i de marine økosystemene, til å verne om de genetiske resursene og muliggjøre god forvaltning. Slike initiativ er og vil bli sentrale for fremtidig overvåking og forvaltning av økosystemene. Det trengs virkemidler for å få etablert nok biologisk og teknisk kunnskap for å nå disse målene, jvf. Pkt D og Mål 3 og 4.

Vi trenger langtidsobservasjoner med høy oppløsning med arts mangfold og tilhørende klimadata som legger til grunn nåværende status og fremtidig status. Her er stikkordet digitalisering, altså å utnytte stordata for å forstå den økologiske tilstanden og arts mangfoldet i naturen, men også til å oppnå en mer formålstjenlig forvaltning og bevaring av naturen og de tilknyttede ressursene. Dette er satsning som er godt i gang i flere sammenlignbare land, men i Norge er slike initiativ fremdeles på pilotstadiet grunnet manglende finansiell prioritering. Marine sekvensbaserte observatorier, EMO BON, inkludert i FNs bærekraftsmål, er et eksempel på en slik internasjonal satsning, som i Norge representeres av UiT. Et annet initiativ er Earth Biogenome Project (EBP), som har til formål å kartlegge arvestoffet til verdens arter. EBP er knapt kommet i gang både i Norge. Slike dugnadsbaserte aktiviteter kan legges til mange nivå og institusjoner med riktig koordinering og finansiering.

Med langsiktig prioritering, finansiering, koordinert innsats, bruk av moderne og arbeidsbesparende metoder, kan vi være på vei. Det er ikke godt nok at et fåtall aktører skal få direktefinansiering fra staten (uten konkurranseutsetting) for å nå målene. Vi har kommuner, og institutter og universiteter i nesten hvert fylke – som i norsk klassisk dugnadsånd kan være med på avdekke Norges biodiversitet. Det er særs viktig med rett arbeidsdeling og koordinering slik at man får mye igjen fra pengene. UiT har spilt inn store satsninger til regjeringen, blant annet COAT (nylig kommet i statsbudsjettet) og Fremtidens Polhav (jfr. Arven etter Nansen) som er tverrvitenskapelige og er med på å avhjelpe kontinuerlig monitorering av hhv. land og hav. Denne typen forskning, infrastruktur og kompetanse innen adaptiv forvaltning og naturovervåking er helt nødvendig for å nå målene i det globale rammeverket.

Ved å adressere biologiske spørsmål i konsert med klimatiltak vil det bli enklere å f.eks. gjenskape og forvalte vår mangede og verdifulle natur.

Med vennlig hilsen,

Dr. Roy A. Dalmo, Pro-dekan forskning, Leder av doktorgradsutdanningen ved BFE,
Seniorforsker ved BFE

Norges fiskerihøgskole, Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi, UiT Norges arktiske universitet